

TIPURI DE TEXT DIN PERSPECTIVA
LOGICII DISCURSULUI
-ANALIZE-

TIPURI DE TEXT DIN PERSPECTIVA
LOGICII DISCURSULUI
-ANALIZE-

Roxana-Iuliana Popescu

Abstract: *The paper deals with an analysis from the point of view of the logic of discourse of a narrative text and a dialogued narrative text. It is a matter of interpreting the texts according to some reference points belonging to a certain type of discourse. Therefore, the reader applies a pattern to a specific type of text in order to decode it more easily. We also try to identify how the text respects P. Grice's conversational maxims, D. Maingueneau's rules of discourse as well J.L.Austin's speech acts found in two excerpts from M.Eliade' Maitreyi and H. de Balzac's Eugenie Grandet.*

Key words: *narrative text, dialogued narrative text, conversational maxims, rules of discourse, speech acts.*

1. TEXTUL NARATIV

"Suprafața unui text narativ apare ca o rețea complexă de artificii care organizează descifrarea, constrâng / orientează lectura. Textul este un fel de piedică care impune cititorului un ansamblu de convenții care îl fac lizibil."ⁱⁱ

O dată lecturat un text cititorul poate recunoaște anumite repere care să-l ajute să stabilească cărui tip de discurs îi aparține acel fragment. Este un fel de șablon care orientează cititorul spre un anumit tip de lectură pe care îl poate decodifica astfel mai ușor. De exemplu, narațiunea sau descrierea sau chiar textul argumentativ.

Textul narativ propus spre exemplificare este din *Maitreyi* de Mircea Eliade:

"[...] A doua zi, toți erau oboșiți după marea ceremonie care costase aproape cinci sute de mii de rupii și atâtă trudă. Se ținuseră discursuri fusesse masă îmbelșugată pe terasă și Maitreyi primise numeroase cadouri, mai ales cărți. În dimineața zilei de naștere cineva trimisese un buchet imens de flori, cu un plic, și când Maitreyi a văzut scrisul s-a tulburat toată, a citit repede scrisoarea temându-se neîncetat să nu o surprindă cineva. Auzind pași pe scară, a intrat repede în odaia mea și mi-a dat scrisoarea:

-Ascunde-o în birou și vezi să n-o ia nimeni. Am să ți-o cer mai târziu, îmi spuse ea, roșind.

Mărturisesc că nu înțelegeam nimic, dar nici nu bănuiam ceva rău, pentru că altminteri nu mi-ar fi dat să-i păstrez o scrisoare care, deși scrisă în bengaleză, o puteam descifra sau puteam ruga un prieten indian să mi-o traducă precis. Păstrez și acum acea scrisoare, deși nu m-am încumetat încă s-o citesc. Mă gândesc adesea ce adorator s-o fi trimis atunci florile și de ce a minșit Maitreyi spunând că primise buchetul de la o colegă de școală care nu putuse veni [...]." (Cap.XII)

Textul prezentat are organizarea și trăsăturile unui text narativ. El prezintă faptele trăite de Allan, ca narator al evenimentelor. Ele au caracter durativ (a doua zi de după ziua lui Maitreyi până în momentul narării evenimentelor). Are loc și un proces de transformare de la o stare inițială la o stare finală. Din acest punct de vedere, am putea considera că ambele personaje trec printr-o transformare mai mult sau mai puțin derulată într-o perioadă mai scurtă sau mai lungă. Acest lucru se exemplifică prin comportamentul Maitreyei din acea zi (*a doua zi*) care suportă o modificare o dată cu elementul perturbator (buketul și scrisoarea/bilet) care face să-i ceară lui Allan complicitatea la ascunderea scrisorii. Pe de altă parte, și Allan suferă o schimbare, însă în timp, pe o perioadă oarecum nedeterminată: astfel dacă inițial este puțin surprins de reacția Maitreyiei, dar în același timp nebănuind nimic rău despre Maitreyi, în final ajunse să devină chiar intrigat și curios să afle identitatea celui care îi trimisese

**TIPURI DE TEXT DIN PERSPECTIVA
LOGICII DISCURSULUI
-ANALIZE-**

buchetul de flori și mai ales scrisoarea care îl făcuse complicele unui secret pe care l-a păstrat în pofida numeroaselor ocazii pe care le-a avut pentru a descifra acel mister.

Schema narativă se derulează în paralel cu ordinea schemei ficțiunii:

- I. există o stare inițială: *A doua zi, toți erau oboșiți după marea ceremonie care costase aproape cinci sute de mii de rupii și atâta trudă. Se ținuseră discursuri fusesse masă îmbelșugată pe terasă și Maitreyi primise numeroase cadouri, mai ales cărți*
- II. elementul perturbator: *În dimineața zilei de naștere cineva trimisese un buchet imens de flori, cu un plic, și când Maitreyi a văzut scrisul s-a tulburat toată, a citit repede scrisoarea temându-se neîncetat să nu o surprindă cineva. Auzind pași pe scară, a intrat repede în odaia mea și mi-a dat scrisoarea:
- Ascunde-o în birou și vezi să n-o ia nimeni. Am să ți-o cer mai târziu, îmi spuse ea, roșind.*
- III. forța echilibrantă: *Mărturisesc că nu înțelegeam nimic, dar nici nu bănuiam ceva rău, pentru că altminteri nu mi-ar fi dat să-i păstrez o scrisoare care, deși scrisă în bengaleză, o puteam descifra sau puteam ruga un prieten indian să mi-o traducă precis.*
- IV. stare finală : *Păstrez și acum acea scrisoare, deși nu m-am încumetat încă s-o citească. Mă gândesc adesea ce adorator s-o fi trimis atunci florile și de ce a mințit Maitreyi spunând că primise buchetul de la o colegă de școală care nu putuse veni.*

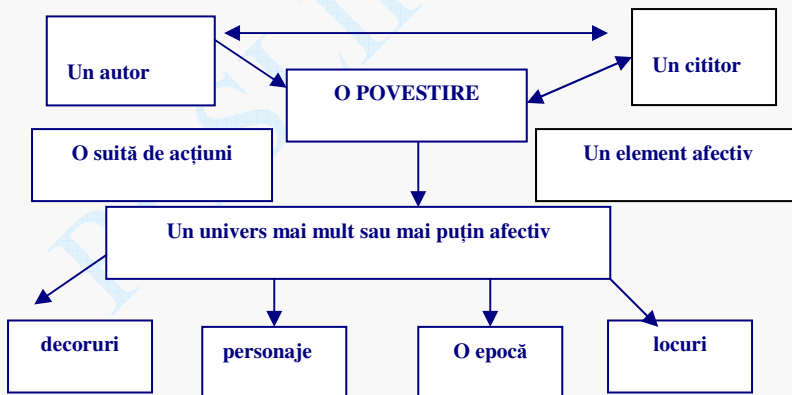
Fragmentul narativ are un ritm intern sugerat de frazele scurte și adverbele de mod și de timp ce sugerează rapiditate și creează un oarecare suspans (*și când Maitreyi a văzut scrisul s-a tulburat toată, a citit repede scrisoarea temându-se neîncetat să nu o surprindă cineva. Auzind pași pe scară, a intrat repede în odaia mea și mi-a dat scrisoarea*), verbul la gerunziu *auzind*.

Timpul perfect compus și imperfectul sunt, de asemenea, mărci ale narațiunii. Timpul prezentul aduce în prim plan impresiile aceluși moment relatat anterior. Alternanța vorbirii indirecte cu cea directă dă încă o dată o notă de specificitate a narațiunii, conferindu-i în același timp dinamism și veridicitate.

În ceea ce privește registrul vorbirii putem sesiza unul realist al evenimentelor ce sunt posibil de realizat. Focalizarea este una internă, deoarece narațiunea se limitează la punctul de vedere al personajului-narator, sugerat prin persoana I, singular și conferind narațiunii și derulării evenimentelor un caracter subiectiv. Acest punct de vedere implică o judecată implicită a naratorului asupra personajelor, dar în același timp o participare diferită a cititorului la acțiune. Poziția lui poate fi fie de identificare posibilă, fie de lectură nerăbdătoare a derulării acțiunii.

Ținând cont și de faptul că *Maitreyi* este catalogat drept jurnal, el reflectă nararea unei succesiuni de evenimente care au avut un scop mai mult sau mai puțin definit.

Din punctul de vedere al schemei narativeⁱⁱ:

Putem spune că acest fragment se încadrează acestuia, având elementele corespunzătoare din punct de vedere lingvistic cu implicații semantice și pragmatice în același timp:

TIPURI DE TEXT DIN PERSPECTIVA
LOGICII DISCURSULUI
-ANALIZE-

Prin urmare, avem un autor al povestirii (Allan) care se adresează implicit unui cititor prin folosirea întrebărilor indirecte pe care naratorul-personaj și le pune într-un mod oarecum retoric, dar care este posibil să nu ridice întrebări și să caute răspunsuri în mintea cititorului-receptor (*ce adorator s-o fi trimis atunci florile și de ce a mințit Maitreyi spunând că primise buchetul de la o colegă de școală care nu putuse veni*). Într-un fel, cititorul este la rândul său complicele naratorului, o dată prin faptul că ia parte la acțiune, pe de altă parte pentru că joacă rolul de a descifra comportamentele și replicile ce au dus la crearea anumitor situații.

Acest narator prezintă o suită de acțiuni: petrecerea Maitreyei, a doua zi, oferirea de cadouri-surpriză, complicitatea la secret, reacția naratorului, impresia evenimentelor în prezentul narațiunii asupra personajului-narator. Elementul afectiv ar putea fi reliefat prin fraza : *Mărturisesc că nu înțelegem nimic, dar nici nu bănuiam ceva rău*. Însuși verbul *a mărturisi* sugerează o modalitate de eliberare în plan afectiv al unei stări trăite la un moment dat.

Acest univers în care a avut loc acest eveniment mai mult sau mai puțin afectiv presupune anumite decoruri, personaje, o epocă și anumite locuri. decorurile sunt prezente încă de la început în timp și spațiu: *marea ceremonie, la masă, terasă, birou*. Personajele sunt menționate nominal, dar în același timp implicit prin acțiunile întreprinse într-un anumit cadru ce se dovedește a fi unul familial. Astfel, pe lângă cei doi protagoniști, Maitreyi și naratorul (se subînțelege că este Allan doar din ansamblul întregii cărți a lui Mircea Eliade), există mulțimea sau mai bine spus familia prezentă la evenimentul relatat (toți, se ținuseră discursurile, masă). Locurile sunt ușor de stabilit atât cadrul general cât și cel al suitei de acțiuni în cadrul narațiunii fragmentului relatat. Este vorba de exotica Indie (adj. *bengaleză, indian*), împotriva canoanelor religioase, expunându-se unor represiuni umilitoare.

În ceea ce privește legile discursului, conform lui Dominique Maingueneau se respectă toate cu mici excepții.

- *legea informativității* (care exclude faptul că ar fi posibil să se vorbească fără a spune nimic) -Maitreyi

îi oferă scrisoarea lui dându-i ordine scurte și precise care evident implică faptul că Allan trebuie să tacă și să nu povestească nimănui despre aceasta mai ales familiei sale sau că Allan este o persoană de încredere, gata de a o ajuta.

- *legea exhaustivității*- prescrie că un enunț furnizează informația pertinentă maximă. dintre toate informațiile de care dispune, emițătorul (Maitreyi) va oferi destinatarului pe acelea care sunt după aprecierea lui cele mai importante pentru acesta. Însă putem vorbi în același timp de o reținere de informații, care duc la neliniștea interlocutorului (dileme necunoscutului expeditor)
- *legea modalității* -cum trebuie spus ceea ce se spune-Maitreyi se adresează prin imperative, fraze scurte, clar și concis. Comunicarea nonverbală "roșind" sugerează o oarecare jena în ceea ce privește situația, însă în același timp contrastează cu îndrăzneala pe care imperativul o implică.

Conform maximelor conversaționale, emițătorul (Maitreyi) nu este sincer, încălcând maxima calității, lucru dovedit prin vorbele sale *Am să ți-o cer mai târziu* care contrastează cu acțiunea sa relatată de personajul-naratorul (*Păstrez și acum...*) prin care se subînțelege că nu a mai venit. În schimb, ea este concisă, îndeplinind astfel *maxima cantității*, relevantă (*maxima relației*) și clară (*maxima modalității*) lucru care îl face pe Allan, în calitate de receptor să poată aprecia atât sensul semantic al ceea ce spune cât și sensul pragmatic (să deducă ceea ce emițătorul vrea să spună). De unde putem aprecia implicitul conversației. Principiul cooperării este asociat acestor maxime conversaționale. Cooperația din partea receptorului nu este prezentată aici în text însă ea se subînțelege din povestire, reacția sa și consecințele nu sunt de domeniul verbalului, ci al nonverbalului, prin simpla executare a directivului dat de emițător.

**TIPURI DE TEXT DIN PERSPECTIVA
LOGICII DISCURSULUI
-ANALIZE-**

Se poate ca enunțul să fi fost formulat în funcție de capacitatea de înțelegere și de evaluare a locutorului. Astfel, cunoscând că persoana nu vorbește limba bengaleză și evaluându-l ca pe o persoană de încredere și educată în același timp, care nu se amestecă în treburile personale ale altora, Maitreyi să-i fi dat această sarcină. În același timp este posibil să fi fost și o modalitate de a-i testa calitățile în relația simetrică de amicitie implicată de modul de adresare directă.

Interpretând textul și din punct de vedere al legilor discursului combinate cu comportamentul social, putem interpreta enunțul Maitreyei ca un act amenințător atât față de fața negativă a interlocutorului său (prin ordin se încearcă o violare a teritoriului personal), dar și față de propria ei față pozitivă (recunoașterea și aprecierea propriei fețe de către celălalt) care duce la dilema pe care o relatează personajul-narator.

Totuși această auto-devalorizare este necesară, în felul acesta îl valorizează pe celălalt, sugerând calitatea lui de persoană de încredere. De fapt, menajarea feței pozitive și a teritoriului celuilalt trebuie să fie o preocupare fundamentală a interlocutorilor.ⁱⁱⁱ

Teoria actelor de limbaj afirmă că orice enunț are o dimensiune ilocutorie. Însă această componentă semantică nu se prezintă decât în concordanță cu conținutul propozițional. Astfel, imperativul folosit pentru a da un ordin, nu spune nimic, însă o arătam spunând. Pentru ca actul de limbaj să fie reușit, trebuie ca enunțatorul să-l facă pe destinatar să recunoască intenția sa de a înfăptui un anumit act (ascunderea scrisorii).

Orice text este o negociere subtilă între necesitatea de a fi înțeles și de a fi neînțeles, de a fi cooperativ și de a destabiliza într-un fel sau altul automatismele lecturii. Opera este deci un volum complex de parcurs în orice sens. Pe de o parte a controlează descifrarea sa, pe e altă parte ea face posibil existența mai multor modalități incontrolabile.^{iv}

2. TEXT NARATIV DIALOGAT

Textul aparține unei traduceri din *Eugénie Grandet* de H. Balzac:

„[...] *Eugénie*, devenind tot atât de ageră, din dragoste, cum tatăl ei devenise din zgârcenie, clătină iar din cap

- Încă n-am mai pomenit asemenea încăpățănare și nici asemenea furtișag! rosti *Grandet* cu glas din ce în ce mai îndârjit și care făcu să răsună din ce în ce mai tare toată casa *Cum?! Aici în casa mea, a putut să-ți ia cineva aurul?! Singurul aur care se mai afla aici! Aurul e un lucru scump. Cele mai cinstite fete pot să greșească, să dea altceva, mai înțeleg, asta s-a mai văzut, nu o dată, la marii seniori, și printre burghezi; dar să dai aur...căci i-ai dat, nu?*

Eugénie nici nu clipi.

- *S-a mai pomenit așa o fată? Sunt sau nu tatăl dumitale? Și dacă l-ai plasat cuiva, trebuie să ai o chitanță...*

- *Aveam sau nu dreptul să fac ce vreau cu el? Era al meu, sau nu era?*

- *Dar tu ești o copilă!*

- *Majoră.*

Uluit de logica fetei sale, *Grandet* îngălbeni, icni, se zvârcoli, înjură; apoi găsind în sfârșit cuvintele, strigă:

- *Viperă afurisită! Ah, poamă rea ce ești! Știi prea bine că te iubesc și dinadins abuzezi de asta. Vrei să-ți ucizi părintele! Dumnezeu! N-ai aruncat averea noastră la picioarele aceluia golan cu cizme de marochin? Pe legea tatălui meu! Nu pot să te dezmoștenesc! Dar te blestem pe tine, pe vărul tău și pe copiii tăi! Nu te vei alege cu nimic bun din toate astea, auzi? Dacă i-ai dat lui *Charles*... Dar nu, asta nu e cu puțință. Cum, acest filfizon să mă fi prădat? Se uită la fată care stătea mută și rece. Nici nu se clintește! Nici nu clipește! E mai *Grandet* decât sunt eu *Grandet*. Barem, nu ți-ai dat aurul pe nimic? Hai, spune...*

Eugénie își măsură părintele cu o privire ironică și adânc jicnitoare.

**TIPURI DE TEXT DIN PERSPECTIVA
LOGICII DISCURSULUI
-ANALIZE-**

- Eugénie, ești în casa mea, în casa tatălui tău. Pentru a mai putea rămâne aici, trebuie să te supui hotărârilor mele.

Eugénie își plecă capul.

- Mă lovești în ce am mai scump, reluă dânsul. Nu vreau să te mai văd în ochii mei decât supusă. Du-te în odaia ta. Vei sta acolo până îți voi permite să ieși. Nanon o să-ți aducă pâine și apă. Ai înțelese? Pleacă!

Eugénie izbucni în hohote de plâns și fugi lângă maică-sa.[...]” (Cap. V, Mâhniri de familie)

Manifestarea unui act de limbaj definește neapărat un raport al pozițiilor de o parte și de alta, „o cerință de recunoaștere a poziției pe care și-o asumă: cine sunt eu pentru a-i vorbi astfel? Cine este el ca să-i vorbesc astfel? Drept cine mă ia ca să-mi vorbească astfel? În ultimă instanță, este astfel implicată problema identității. De cele mai multe ori, acest joc rămâne aproape imperceptibil, dar uneori discursul în loc să confirme așteptările, presupune o nouă repartizare a pozițiilor.”^v

Problematika actelor de limbaj, ca ansamblu al curentelor pragmatice acordă un rol crucial interacțiunii discursive. Astfel, limbajul nu mai este conceput ca mijloc de exprimare sau de transmitere de informații, ci ca o activitate care modifică o situație făcându-l pe celălalt să-i recunoască celuiilalt o intenție pragmatică. De aici, faptul că enunțul este gândit ca un ritual bazat pe principii de cooperare între participanții procesului enunțiativ, instanța pertinentă în materie de discurs nu va mai fi enunțătorul ci cuplul format din locutor și alocutor, enunțător și co-enunțător. În cazul textului de față, putem vorbi de o parțială cooperare în cadrul interacțiunii dintre Grandet-tatăl și Eugénie-fiica sa, deși ținând cont de relația asimetrică/verticală pe care cei doi o au, sfârșitul comunicării poate fi anticipat.

În cadrul interacțiunii dintre cei doi au loc toate cele trei tipuri de acte de limbaj (J.L.Austin), și anume: *actul locuționar* –

care apare în mod natural prin pronunțarea de cuvinte, mai mult din parte lui Grandet, Eugénie exprimându-se doar la începutul schimbului conversațional dintre cei doi. Acest tip de act presupune la rândul său *un act fonetic* –adică simpla producere de sunete, în a doua parte a textului aceasta este doar unilaterală, Eugenie comunicând doar prin gesturi și mimică, ce corespunde unui *act fatic* (*Cum?! Aici, în casa mea...?! i-ai dat, nu?, Auzi? Hai spune..., Ai înțeles?*) și un *act retic* prin care cuvintele sunt utilizate cu sens, cu o semnificație *Actul ilocuționar* reprezintă un act ce se îndeplinește prin spunerea unui enunț care influențează raportul dintre cei doi

- *Dar tu ești o copilă!*

- *Majoră.*

Uluit de logica fetei sale, Grandet îngălbeni, icni, se zvârcoli, înjură; apoi gășind în sfârșit cuvintele, strigă:...

El este evaluat după valorile de succes. „A cunoaște forța ilocuționară a unui enunț înseamnă a cunoaște forța actului ilocuționar.”^{vi}

Formularea unui enunț în context, a unui enunț permite, în universul discursului, realizarea unui act ilocuționar legat cu alte acte posibile.

Există și un *act perlocuționar* produs cu scopul de a convinge, de a emoționa, de a agasa, de a intimida, de a avertiza, acte ușor de regăsit în replicile lui Grandet (ultima sa intervenție vine să sprijine această afirmație).

Majoritatea enunțurilor lui Grandet au o forță directivă și prea puține asertive sau declarative, însă cu forță expresivă. Există și *enunțuri constative* care descriu realitatea sub forma unei întrebări sau nu *Încă n-am mai pomenit asemenea încăpățânare și nici asemenea furtișag! rosti Grandet cu glas din ce în ce mai îndârjit și care făcu să răsune din ce în ce mai tare toată casa Cum?! Aici în casa mea, a putut să-ți ia cineva aurul?! și enunțuri performative* prin care el intervine asupra realității uzând de o serie de verbe performative precum *te blestem..., până îți voi permite*

TIPURI DE TEXT DIN PERSPECTIVA
LOGICII DISCURSULUI
-ANALIZE-

ținta clară a acestor enunțuri este emoționarea interlocutorului, ceea ce se și întâmplă, Eugenie izbucnește în plâns.

Luând în considerare clasificarea actelor de limbaj în funcție de forța lor ilocuționară putem regăsi în text următoarele clase: verdictive / directive: *Viperă ce ești! Ah, poamă rea ce ești! Pleacă!*, exercitive / decrete / declarative *Vrei să-ți ucizi tatăl./ Nu pot să te dezmoștenesc*, promissive / angajamente *Nu vreau să te văd în ochii mei decât supusă. Pentru a mai putea rămâne aici, trebuie să te supui hotărârilor mele. Vei sta acolo până îți voi permite să ieși*, expozitive/ constatări/ reprezentative *Încă n-am mai pomenit asemenea încăpățânare și nici asemenea furțisag/ Aurul e un lucru scump. Cele mai cinstite fete pot să greșească, să dea altceva, mai înțeleg, asta s-a mai văzut, nu o dată, la marii seniori, și printre burhezi; dar să dai aur...căci i-ai dat, nu?/ Și dacă l-ai plasat cuiva, trebuie să ai o chitanță.../Mă lovești în ce am mai scump/. Nici nu se clintește! Nici nu clipește!, E mai Grandet.../ Dar tu ești o copilă!* comportative/conduite/expresive *Dar te blestem pe tine, pe vărul tău și pe copiii tăi!* Enunțurile capătă prin procedeele conotării un sens figurat datorită întorsăturii frazei cum ar fi interogația (nu se așteaptă neapărat un răspuns, ea urmărind chiar împiedicarea interlocutorului să nege sau să răspundă): *Cum?! Aici în casa mea, a putut să-ți ia cineva aurul?!/ S-a mai pomenit așa o fată? Sunt sau nu tatăl dumitale?! Aveam sau nu dreptul să fac ce vreau cu el? Era al meu, sau nu era?/ sau exclamația (se exprimă tristețe, pasiune sau admirație pentru un anumit lucru) *Singurul aur care se mai afla aici! Aurul e un lucru scump.* și a pretinselor figuri de gândire: cominația (sau amenințarea) - având drept scop trezirea unei tulburări în sufletul interlocutorului *Nu te vei alege cu nimic bun din toate astea, auzi? Vei sta acolo până îți voi permite să ieși. Nanon o să-ți aducă pâine și apă. Ai înțeles?*, imprecția (blestemul)-ca urmare a disperării *Dar te blestem pe tine, pe vărul tău și pe copiii tăi!* deprecația –ca cerere făcută cu ardoare și insistență în scopul de a convinge să-i spună adevărul despre cui i-a dat aurul : *Dumnezeule!*, jurământul: *Pe numele tatălui meu!**

O figură de sens întâlnită în acest fragment este ironia, ca figură prin care se lasă să se înțeleagă contrariul a ceea ce Grandet gândește. Ea este sugerată prin raportarea mesajului la context: *Eugénie, ești în casa mea, în casa tatălui tău/ Mă lovești în ce care mai scump, reluă dânsul.*

Din punctul de vedere al legilor discursului, din acest fragment, subiecții care comunică interacționează după un principiu inegal al cooperării. Astfel schimbul dintre ei este blocat prin reținerea de informații din partea Eugéniei, protagoniștii încălcând drepturile și îndatoririle asociate schimbului, cum ar fi principiul sincerității. Se poate constata o oscilație între o concepție cinică a acestui principiu (a spune ceva doar pentru a se conforma unor reguli) și o concepție psihologică (a spune ceea ce gândește cu adevărat unul sau altul dintre parteneri „Pertinența pragmatică a unui enunț este în raport direct proporțional cu numărul de consecințe pragmatice pe care le antrenează pentru auditor și în raport invers proporțional cu bogăția pe care îl conține.”^{vii} Astfel poate fi judecată replicile ambilor parteneri, însă la ei sunt cei care judecă un enunț ca fiind mai mult sau mai puțin pertinent în funcție de contextul dat, în cazul nostru „misterul destinației aurului” mai degrabă ascuns decât divulgat:

- *Aveam sau nu dreptul să fac ce vreau cu el? Era al meu, sau nu era?*

- *Dar tu ești o copilă!*

- *Majoră.*

Uluit de logica fetei sale, Grandet îngălbeni, icni, se zvârcoli, înjură; apoi găsind în sfârșit cuvintele, strigă:

- *Viperă afurisită! Ah, poamă rea ce ești! Știi prea bine că te iubesc și dinadins abuzezi de asta.*

Legile specifice ale discursului sunt prezente la rândul lor. Astfel, legea informativității, care exclude faptul de a vorbi fără a spune ceva este valabilă pentru ambii interlocutori. Aici am putea să analizăm replicile puține ale Eugéniei care fac trimitere la o

**TIPURI DE TEXT DIN PERSPECTIVA
LOGICII DISCURSULUI
-ANALIZE-**

istorie conversațională între cei doi în care aceleași replici nu au fost întâmpinate cu o asemenea reacție din partea tatălui (faptul de a fi majoră, și de a face ce dorește nu mai e valabil în acest context.

Legea exhaustivității e subordonată principiului pertinentei, prin oferirea maximului de informații destinatarului, lucru care nu poate fi spus, având în vedere comportamentul Eugéniei.

Există numeroase încălcări ale legii modalității exprimate prin fraze întrerupte, puncte de suspensie, fraze eliptice, mai ales din partea lui mai ales din partea lui Grandet-tatăl.

În ceea ce privește comportamentul social raportat la legile discursului, este evidentă prezența actelor de amenințare ale feței negative a celui care suferă actul (Eugénie) odată cu actul de amenințare a feței pozitive a celui care produce actul (Grandet). Acestea se reflectă prin ordine, întreruperi, modalităților de adresare.

Din perspectiva maximelor conversaționale sunt încălcate maxima calității prin lipsa de sinceritate din partea interlocutorilor, maxima relației –prin contribuția deplasată a lui Grandet , necontrolându-i cuvintele astfel legându-se de cealaltă maximă, cea a modalității care este lipsită de claritate, dar care totuși are efect asupra locutorului. Din perspectiva Eugéniei ca enunțator putem vorbi totuși de o respectare a acestor maxime, cu excepția calității, ea fiind concisă (maxima cantității), relevantă (maxima relației) și clară (maxima modalității) astfel încât Grandet poate aprecia sensul semantic a ceea ce spune, cât și sensul pragmatic (poate deduce ce ea vrea să spună) de unde implicitul conversației.

În concluzie, o intenție discursivă aduce cu sine o serie de implicații pragmatice care corespund faptului că locutorul dă ceva de înțeles (fără a anunța explicit) prin enunțarea explicită.

BIBLIOGRAFIE

Austin, John Langslow, *Quand dire, c'est faire*, Seuil, Paris, 1970

Bremond, Claude, *Logica povestirii*, Editura Univers, București, 1981

Charaudeau, Patrick, *Langage et discours. Eléments de sémiolinguistique*, Hachette, Paris, 1983

Fontanier, Pierre, *Figurile limbajului*, Editura Univers, București, 1977

Foucault, Michel, *Cuvintele și lucrurile*, Editura Univers, București, 1996

Grice, Paul Herbert, *Logique et conversation*, în „Communication”, nr.30, Paris, 1980

Maingueneau, Dominique, *Pragmatique pour le discours littéraire*, Bordas, Paris, 1990

Rovența-Frumușani, Daniela, *Argumentarea – Modele și strategii*, Editura ALL, București, 2000

TEXTE:

Balzac, Honoré, *Eugénie Grandet*, Editura Laur, București, 1993

Eliade, Mircea, *Maitreyi*, Editura Minerva, București, 1994

TIPURI DE TEXT DIN PERSPECTIVA
LOGICII DISCURSULUI
-ANALIZE-

NOTE

ⁱ Dominique Maingueneau, *Pragmatique pour le discours littéraire*, Bordas, Paris, 1990, p.34

ⁱⁱ Bremond, Claude, *Logica povestirii*, Editura Univers, București, 1981, p.53

ⁱⁱⁱ Dominique Maingueneau, *ibidem*, p.111

^{iv} Dominique Maingueneau, *ibidem*, p.36

^v Dominique Maingueneau, *idem*, p.9

^{vi} Dominique, Maingueneau, *idem*, p.124

^{vii} Dominique Maingueneau, *op.cit.*, p.101

ROSLIR 1 2006